

ARENGUVALDKONNAD

VAIMNE ARENG – kõik, mis on seotud meele ja mõtlemisega, sh tunnetus, üldorienteeritus (väärtused), õpi- jm oskused, suhtlemine, kõne.

a) taju ja tähelepanu – taju eristamisvõime ja maht, kuivõrd mõtestatult laps/täiskasvanu ümbritsevat tajub, kas tal õnnestub tähele panna olulist ja kui püsiv tähelepanu on;

b) mälu ja teadmiste omandamine – mida tehakse selleks, et info meelde jääks ja kuidas õnnestub salvestatud info mälust kätte saada;

c) mõtlemine – millised on analüüsi- ja sünteesioskused, milliste tunnuste alusel toimub võrdlemine, rühmitamine ning järjestamine;

d) arutlus- ja järeldusoskused;

e) õpioskused – soov tegutseda (laps koos täiskasvanuga) ja järgida juhiseid, valmisolek ja oskus uurida, katsetada ning hankida ise uusi teadmisi, oskus harjutada õpitavat, küsida ja kasutada abi

SOTSIAALNE ARENG

Sotsiaalsete oskustena käsitletakse oskusi suhelda ümbritsevate inimestega, lastel nii eakaaslaste kui täiskasvanutega, nii tuttavate kui võõrastega.

Hea sotsiaalsete oskustega inimesele on omane:

a) soov olla kontaktis, oskus kontakti algatada ja seda hoida ning oskus väljendada enda seisukohti;

b) oskus saada aru teiste inimeste emotsioonidest, mõista nende käitumise motiive ja aktsepteerida enda omadest erinevaid seisukohti;

c) valmisolek ja oskus lahendada erimeelsusi;

d) oskus käituda viisil, mis püüdleb teiste heaolu – lohutada, abistada, jagada asju jne.;

e) oskus tegutseda koos eakaaslaste või täiskasvanutega, seada ühiseid eesmärke, kehtestada reegleid ja pidada neist kinni.

LAPSED JA NOORED: Mänguoskused

- a) kuidas lapsed kasutavad mängides ja koos tegutsedes mänguasju ja igapäevaesemeid;
- b) milliseid süzeesid läbi mängitakse ja mil määral kajastuvad mängudes hiljuti õpitud uued oskused;
- c) kuidas oskavad lapsed mängu alustada, kuivõrd loogiline on mängu käik ja kui püsiv laps selles tegevuses on;
- d) kuivõrd vastavad vanusele mänguliigid, milles laps osaleb;
- e) kuidas lapsed koosmängudes omavahel suhtlevad – kuidas organiseeritakse mängusituatsioone, st kuidas otsustatakse mängu valik, kuidas jagatakse rolle ja mänguasju, kuidas luuakse reeglid ja reguleeritakse neist kinnipidamist jne

EMOTSIONAALNE ARENG

Enesekohaste oskustena käsitletakse lapse/täiskasvanu võimet mõista iseennast - oma tundeid ja mõtteid, ning olla oma tegevustes iseseisev. Iseseisvus seostub konkreetsete eneseteenindusoskustega, aga ka võimega alata uusi tegevusi ning olla neis püsiv.

Iseseisvumine seondub ka sellega, kuivõrd mõistetakse ümbritsevas keskkonnas tegutsemisest tulenevaid ohtusid ja osatakse valida ohutuid tegevusi. Võime mõista iseennast on ilmselt olulisim omadus, mis eristab inimest teistest loomadest.

Tegemist on üsna keeruka psüühilise kompleksiga, millesse kuuluvad näiteks:

- a) oskus saada aru oma tunnetest, väljendada neid sotsiaalselt aktsepteeritaval moel ja tulla toime negatiivsete emotsioonidega;
- b) oskus märgata nii enda füüsilisi kui psüühilisi omadusi ning neid kirjeldada;
- c) oskus näha endas positiivset, mis on aluseks enesetõhususe kujunemisele, mis omakorda seondub suurema algatusvõime ja tegutsemisjulgusega;
- d) oskus mõista sotsiaalset tagasisidet oma käitumisele ja arvestada sellega.

ENESEKOHASTE OSKUSTE ARENG

Enesekohased oskused hõlmavad eneseteenindust, mille saab jagada kaheks – esmased ja teisesed eneseteenindusoskused.

Esmaste eneseteenindusoskustena käsitletakse neid, mis seostuvad vahetult (lapse) enese kehaga nagu söömine, tualeti kasutamine, riietumine, kammimine ja hügieeniharjumused.

Teisesed eneseteenindusoskused on seotud vahetus ümbruses igapäevase toimetulekuga ja hõlmavad nt oma asjade hoidmist, enese järelt koristamist, oludele vastavat riiete valikut, söögi (laste puhul nt võileiva) valmistamist jmt

FÜÜSILINE ARENG

Kõik, mis on seotud keha kasvamisega ja arenemisega, sh füüsiline vastupidavus, liikuvus, koordinatsioon, rüht, motoorika, aga ka eneseteenindus.